

Försäkringsvillkor

KTP 2

Enligt överenskommelser mellan Arbetarrörelsens Förhandlingsorganisation och Handelsanställdas förbund

Folksam Tjänstepension AB, Folksam ömsesidig livförsäkring och Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Gäller från och med 1 november 2022

Folksam

Innehåll

1 Försäkringsavtalet	4
2 Försäkringsförmåner	6
3 Premier	6
4 Hälsokrav	6
5 Pensionsmedförande lön	7
6 Pensionsgrundande tjänstetid	8
7 Samordning	8
8 Förmånsbestämd ålderspension	8
8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek	8
9 Ursprunglig KTPK	9
10 Förmånsbestämd familjepension	10
10.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek	10
10.2 Särskilda regler och begränsningar	10
10.3 Avstående från framtida intjänande av familjepension.....	11
11 Familjeskydd	11
12 KTPK- egenpension	12
12.1 Den försäkrades valmöjligheter	12
12.2 Ålderspension.....	12
12.3 Återbetalningsskydd.....	12
12.4 Traditionell försäkring i Folksam Tjänstepension	13
12.5 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkring.....	14
13 Förmånstagare	15
13.1 Generellt förordnande	15
13.2 Särskilt förmånstagarförordnande.....	15
13.3 Förmånstagarers rätt att avstå	16
13.4 Förmånstagarers ändringsmöjligheter	16
14 Premiefrielse vid arbetsoförmåga	16
14.1 Anmälan	17
15 Kollektiv slutbetalning	17
16 Sjukpension	18
16.1 Sjukpensionens storlek.....	18
17 Fortsättningsförsäkring	19
18 Efterskydd	19
19 Flytt av försäkringskapital	19
19.1 Flytt av pensionskapital avseende KTPK-egenpension	19
19.2 Flytt av Ursprunglig KTPK.....	20
19.3 EU-flytt.....	20

20 Utbetalning av pension	20
20.1 Ålderspension	20
20.2 KTPK-egenpension.....	22
20.3 Utbetalning till efterlevande.....	22
20.4 Sjukpension	24
20.5 Utbetalningstermin.....	25
20.6 Engångsutbetalning av små pensionsbelopp	25
20.7 Medgivande.....	25
20.8 Felaktigt utbetalt belopp.....	25
20.9 Oriktiga uppgifter.....	25
20.10 Ränthebestämmelser	25
21 Avgifter och skatter	26
21.1 Avgifter för KTPK-egenpension	26
21.2 Skatter	26
22 Fördelning av överskott	26
23 Skaderegistrering	28
24 Begränsning av ansvar	28
25 Force majeure	28
26 Begränsningar av försäkrings giltighet	28
26.1 Krigstillstånd i Sverige.....	28
26.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige.....	28
26.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter	29
27 Behandling av personuppgifter	29
28 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism	29
29 Ändring av försäkringsvillkor	29
30 Om vi inte skulle komma överens	30
30.1 Vänd dig först till oss på Folksam	30
30.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende	30
30.3 Kundombudsmannen Folksam.....	30
30.4 Nämnder.....	30
30.5 Allmänna reklamationsnämnden (ARN).....	30
30.6 Allmän domstol.....	30
30.7 Konsumentvägledning	30
31 Begreppsförklaringar	31

1 Försäkringsavtalet

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare för förmånsbestämd ålderspension, ursprunglig KTPK, förmånsbestämd familjepension, familjeskydd, KTPK-egenpension med traditionell förvaltning samt kollektiv slutbetalning är tjänstepensionsföretaget Folksam Tjänstepension AB, med organisationsnummer 559337-6741, nedan kallat Folksam Tjänstepension. Folksam Tjänstepension är ett aktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att allt överskott för traditionell försäkring över tiden går tillbaka till försäkringstagarna, de försäkrade eller andra ersättningsberättigade.

Försäkringsgivare för sjukpension och premiebefrielse vid arbetsförmåga är försäkringsföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring, med organisationsnummer 502006-1585, nedan kallat Folksam Liv.

Försäkringsgivare för KTPK-egenpension med fondförvaltning är försäkringsföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), med organisationsnummer 516401-8607, nedan kallat Folksam Fondförsäkring.

Företagen är registrerade i Sverige. Styrelserna har sina säten i Stockholm. Huvudkontorets adress, för respektive företag, är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. Företagsverksamhet står under tillsyn av Finansinspektionen. För mer information om företagen, gå in på folksam.se. Med Folksam avses i dessa försäkringsvillkor, samtliga ovan nämnda företag, om inte annat anges eller framgår av sammanhanget. Aktuella försäkringsvillkor finns på folksam.se.

Kollektivavtalsparter

Dessa försäkringsvillkor baseras på överenskommelser mellan Arbetarrörelsens Förhandlingsorganisation (AFO) och Handelsanställdas förbund (Handels), nedan kallade kollektivavtalsparterna, och gäller för anställda som omfattas av KTP 2.

KTPK-egenpension enligt dessa villkor gäller även i tillämpliga delar för ombudsmän/funktionärer inom LO och LO-förbunden enligt överenskommelser mellan LO och dess motpart och respektive LO-förbund med dess motparter.

Försäkringsvillkoren är fastställda av Folksam, efter godkännande av kollektivavtalsparterna och gäller från 1 november 2022. För försäkringsfall som inträffat tidigare än 1 november 2022 gäller de villkor som gällde då försäkringsfallet inträffade om inte annat framgår av dessa villkor.

Tecknande av försäkringsavtal

Arbetsgivare som ska teckna försäkringsavtal avseende anställd personal ska fylla i en anmälan om anslutning till Folksam kooperativa tjänstepensioner, vilken ska ange tidpunkt från vilken anslutningen ska äga rum, de grupper av anställda som ska anslutas samt försäkringens omfattning. Ingånget avtal bekräftas genom en anslutningsbekräftelse.

Folksamns ansvarighet inträder tidigast från och med den tidpunkt som anges i arbetsgivarens anslutningsbekräftelse till Folksam kooperativa tjänstepensioner. Omfattas någon anställd av i KTP 2 angiven garanti, ska anslutning ske från och med den tidpunkt då garantin börjar gälla.

Arbetsgivare ska till anslutning anmäla alla anställda som omfattas av KTP 2. Arbetsgivaren är vidare skyldig att anmäla alla ändringar av den anställdes löneförmåner och andra omständigheter som enligt kollektivavtalet påverkar pensionsförmånerna.

KTP 2 omfattar tjänstemän födda före 1 januari 1984 som har en ordinarie arbetstid som uppgår till minst åtta timmar per helgfri vecka, räknat i genomsnitt under en period av tre kalendermånader. Den som är anställd som vikarie eller visstidsanställd omfattas av KTP 2 först sedan anställningen varat längre tid än tre kalendermånader. KTP 2 gäller då retroaktivt från anställningens början.

Personer i den så kallade frikretsen omfattas inte av KTP 2. Frikretsen består av:

- verkställande direktörer i aktiebolag, ekonomisk förening samt tjänsteman i befattningsskikt högre än 2 i befattningsnomenklaturen

- delägare i aktiebolag, som själv eller tillsammans med maka, make, registrerad partner, föräldrar eller barn äger minst en tredjedel av aktierna
- ägare i handelsbolag, komplementär i kommanditbolag eller ägare till företag som inte är juridisk person (enskild firma).

Arbetsgivare kan frivilligt teckna KTP 2 för följande personer i frikretsen:

- verkställande direktörer i aktiebolag, ekonomisk förening samt tjänsteman i befattningsskikt högre än 2 i befattningsnomenklaturen
- delägare i aktiebolag, som själv eller tillsammans med maka, make, registrerad partner, föräldrar eller barn äger minst en tredjedel av aktierna.

För person i frikrets som arbetsgivare frivilligt anmält till KTP 2, kan försäkringsskyddet börja gälla tidigast när Folksam mottagit skriftlig inträdesanmälan. På motsvarande sätt gäller, vid utträde, att försäkringsskyddet upphör tidigast när Folksam mottagit skriftlig anmälan om utträde.

Dessutom erfordras, för att försäkringsskyddet ska inträda, att den försäkrade är fullt arbetsför. I vissa fall krävs hälsoprövning, *se punkt 4, Hälsokrav*.

Arbetsgivaren är skyldig att lämna uppgifter om den anställdes hälsotillstånd med mera som erfordras för bedömning av Folksams risk.

Försäkringsavtalets omfattning

För försäkringsavtalet gäller överenskommelser mellan kollektivavtalsparterna i tillämpliga delar, försäkringsvillkor, försäkringsavtalslagen (FAL), och svensk lag i övrigt samt för Folksams verksamhet vid var tid gällande aktuella försäkringstekniska riktlinjer. Försäkringsavtalet grundar sig på de uppgifter som försäkringstagaren eller den försäkrade skriftligen lämnat Folksam.

Försäkringsavtalets upphörande

Försäkringsavtal med Folksam kan inte sägas upp av någon part så länge arbetsgivaren, beträffande någon kategori av anställda, är bunden av kollektivavtal som medför att anställd kan omfattas av i KTP 2 angiven garantibestämmelse. Försätts arbetsgivaren i konkurs eller inleds ett likvidationsförfarande har Folksam rätt att säga upp försäkringsavtalet till upphörande från den tidpunkt då konkursen respektive likvidationen avslutas.

Är arbetsgivaren inte bunden av kollektivavtal gäller försäkringsavtalet till dess det skriftligen sagts upp av arbetsgivaren eller Folksam. Försäkringsavtalet upphör tidigast vid utgången av månaden efter att uppsägningen avsänts. Folksam har rätt att säga upp försäkringsavtalet om arbetsgivaren inte betalat premien i rätt tid eller på annat sätt bryter mot villkoren i försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställda på vars liv och hälsa försäkringen gäller. I fråga om rätten till pension, rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare, rätten att ändra försäkringen samt rätten att eventuellt kunna flytta intjänat pensionskapital avses varje försäkrad som försäkringstagare.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare som tecknar försäkringen med den anställda som försäkrad.

Förfogande över försäkringen

Försäkringen får inte pantsättas eller belånas. Den får inte heller överlåtas eller återköpas i strid mot bestämmelser i inkomstskattelagen eller på annat sätt ändras så att den inte längre uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen.

Varken försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare har rätt till återköp av försäkringen.

Kontrolluppgifter

Folksam lämnar i förekommande fall kontrolluppgifter enligt skatteförfarandelagen.

2 Försäkringsförmåner

Dessa försäkringsvillkor gäller för förmånsbestämd ålderspension, ursprunglig KTPK, förmånsbestämd familjepension, familjeskydd, KTPK-egenpension, premiefrielse, kollektiv slutbetalning och sjukpension inom KTP 2 och för vilka dessa försäkringsvillkor är gällande i tillämpliga delar.

För försäkringar där premieinbetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribreve.

Enskild försäkrings omfattning gällande förmånsbestämd KTP 2 framgår av Pension- och försäkringsbesked och premiebestämd KTP 2 av Försäkringsbesked och Pensionsbesked.

3 Premier

Arbetsgivaren ska betala hela premien för anställd som omfattas av KTP 2, så länge anställningen består.

Storleken på premien för KTPK-egenpension bestäms av kollektivavtalsparterna. Övriga premier fastställs av Folksam enligt gällande försäkringstekniska riktlinjer och gäller för ett kalenderår i taget, om inte annat beslutas av Folksam. Premien ska betalas, enligt faktura, till Folksam senast vid fakturans förfallodag. Vid betalning efter förfallodagen debiteras ränta med den räntesats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt. Arbetsgivare, som tecknat försäkring senare än vad denne enligt överenskommelse varit tvungen till, ska betala premie jämte ränta från den dag premien skulle ha förfallit om försäkringen hade tecknats i tid. För retroaktiva premier avseende ny försäkring eller försäkringsändringar tillkommer ränta med den procentsats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt.

Premien ska betalas från och med den månad då den anställde omfattas av försäkringarna, till och med månaden före den månad då ordinarie pensionsålder uppnås, eller den försäkrade påbörjat helt uttag av sin ålderspension, försäkringsavtalet upphör eller inte längre gäller för den anställde. Är pensionsåldern lägre än 65 år ska dock premien betalas till och med månaden då pensionsåldern uppnås.

Anmärkning

När rätt till premiefrielse, *se punkt 14 Premiefrielse vid arbetsförmåga*, eller kollektiv slutbetalning, *se punkt 15 Kollektiv slutbetalning*, finns betalar dessa försäkringar premierna i stället för arbetsgivaren.

4 Hälsokrav

För att försäkringsskyddet ska inträda krävs att den försäkrade är fullt arbetsför i den anställning som ligger till grund för inträdesanmälan. I vissa fall krävs dessutom hälsoprövning, som till exempel för personer som inte omfattas av eller tidigare varit undantagna från KTP 2 samt vid tillval av återbetalningsskydd för KTPK-egenpension. Om återbetalningsskydd läggs till mer än tolv månader efter en familjehändelse, fordras hälsodeklaration. För försäkrad som inte uppfyller hälsokraven gäller återbetalningsskydd endast för framtida premier.

Folksam har rätt att, efter inhämtande av samtycke från den försäkrade, infordra de uppgifter och handlingar som behövs för bedömning av den försäkrades hälsa. Bedömningen av hälsotillståndet får grundas på uppgifter som lämnas av arbetsgivaren, den försäkrade, Försäkringskassan, läkare, vårdinrättning eller liknande.

Definition av fullt arbetsför

Med fullt arbetsför, i den anställning som ligger till grund för inträdesanmälan, menas att den försäkrade kan fullgöra sitt arbete utan undantag och inte får ersättning som har samband med egen sjukdom, skada eller funktionshinder, eller under tid som sådan ersättning förklaras vilande.

Huvudregel

Försäkringsskyddet inträder, om den försäkrade vid tidpunkten för försäkringens ikraftträdande är arbetsför i den anställning som ligger till grund för anmälan. Partiellt arbetsför anställd beviljas försäkring på den arbetstid och lön som motsvarar den faktiska arbetsförmågan i anställningen, förutsatt att denna minst motsvarar arbetstidskravet enligt KTP 2.

Undantag

För den tid som en redan gällande KTP 2 eller KTP-liknande försäkring är helt premiefriad, därför att den försäkrade är helt eller delvis arbetsoförmögen, kan inträde inte beviljas i ny anställning inom KTP 2 förrän rätten till hel premiefrielse upphör.

I samband med nyanslutning av arbetsgivare beviljas inte inträde hos Folksam för försäkrad som redan omfattas av motsvarande, av arbetsgivaren tecknad försäkring hos annan försäkringsgivare och där tjänstemannen på grund av arbetsoförmåga har tillerkänts hel premiefrielse. När rätt till hel premiefrielse upphör, gäller huvudregeln enligt ovan.

För att inträde ska beviljas för tjänsteman som tidigare, i enlighet med bestämmelse om KTP 2, har avstått från - eller beviljats undantag - från KTP 2, krävs att tjänstemannen uppfyller Folksams vid varje tidpunkt gällande hälsoprövningsregler.

5 Pensionsmedförande lön

Försäkringsförmåner och premier beräknas utifrån en pensionsmedförande lön, som grundar sig på den lön arbetsgivaren anmäler till Folksam. Den pensionsmedförande lönen begränsas till 30 inkomstbasbelopp.

I den pensionsmedförande lönen ska ingå:

- Den aktuella avtalade årslönen. Semestertillägget beaktas genom att månadslönen multipliceras med 12,2.
- Rörlig lön i form av prestationsberoende bonus, provision eller liknande med ett genomsnitt av vad som betalats under de närmast föregående tre åren. Om sådan genomsnittsberäkning inte kan göras till exempel därför att anställningen ännu inte varat i tre år, ska arbetsgivaren bestämma den pensionsmedförande lörens storlek.
- Värdet av fri kost och logi enligt Skatteverkets anvisningar.
- Ersättning för skiftarbete, förskjuten arbetstid (ob-tillägg), jourtid, restidsersättning eller liknande enligt vad som har utbetalats det närmast föregående året.

Värdet av eventuella andra förmåner ska normalt inte ingå i den pensionsmedförande lönen. Övertidsersättning ingår inte heller.

Om överenskommelse träffats mellan arbetsgivare och anställd om exempelvis löneväxling (avstående av lön för erhållande av annan förmån) eller delpensionslösning kan två olika löner anmälas in. Sjukpension beräknas alltid på den lägre lönen. Övriga förmåner kan beräknas på den högre lönen som skulle ha gällt om överenskommelse inte träffats.

Begränsningar

Lönehöjning när det återstår mindre än fem år till den försäkrades avtalade pensionsålder är inte alltid fullt pensionsmedförande enligt KTP 2.

För en sådan lönehöjning gäller, att den blir pensionsgrundande endast upp till en viss maximal procentsats. Resten av lönehöjningen blir inte pensionsgrundande. Den maximala lönehöjning som blir pensionsgrundande är knuten till höjningen av inkomstbasbeloppet enligt följande:

Antalet månader kvar till pensionsåldern	Maximal lönehöjning som blir pensionsgrundande
1-12	1,00 x höjningen av inkomstbasbeloppet
13-24	1,05 x höjningen av inkomstbasbeloppet
25-36	1,10 x höjningen av inkomstbasbeloppet
37-48	1,15 x höjningen av inkomstbasbeloppet
49-59	1,20 x höjningen av inkomstbasbeloppet

Med höjningen av inkomstbasbeloppet menas den procentuella förändringen av inkomstbasbeloppet från året före året för lönehöjningen, till året för lönehöjningen.

6 Pensionsgrundande tjänstetid

Tjänstetid kan tillgodoräknas under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2, tidigast från och med månaden efter den under vilken den försäkrade fyllt 28 år och som längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. Tjänstetid kan i vissa fall tillgodoräknas under tjänstledighet.

Under tid som den försäkrade har valt alternativ pensionslösning tillgodoräknas inte tjänstetid för lönedelar som omfattas av alternativ pensionslösning. Försäkrad som tidigare har haft alternativ pensionslösning kan därför ha olika tjänstetider under respektive över lönegränsen som gällt för den alternativa pensionslösningen i tidigare anställning.

För oreducerad pension krävs en tjänstetid om minst 360 månader. Vid kortare tjänstetid än 360 månader minskas pensionen med 1/360 för varje månad som fattas.

Även tidigare intjänad tjänstetid kan vara pensionsgrundande enligt regler om samordning i KTP 2, *se punkt 7, Samordning*.

7 Samordning

Om den försäkrade har intjänad tjänstetid och pensionsrätt i tidigare anställning i vilken KTP-planen har tillämpats, ingår dessa i beräkningen av ålderspension och familjepension.

För försäkrad född 1954 eller tidigare och anställda med inträdestidpunkt före 1 januari 2012, ingår tidigare intjänad tjänstetid och pensionsrätt vid beräkning av förmånsbestämd ålderspension respektive förmånsbestämd familjepension.

För försäkrad född 1955 eller senare med en anställningstidpunkt från 1 januari 2012 eller senare, görs samordning endast med tjänstetid och pensionsrätt inom KTP 2. Avvikelser gällande regler om samordning ska beslutas av KTP-nämnden.

8 Förmånsbestämd ålderspension

Den försäkrade har rätt till förmånsbestämd ålderspension från 65 års ålder. Pensionen betalas ut livsvarigt om ingen annat begärts. Ålderspensionen kan betalas ut från en annan tidpunkt som den försäkrade begär, helt eller delvis eller under en begränsad tid om minst 5 år, *se punkt 20, Utbetalning av pension*.

Rätten till ålderspension upphör senast månaden efter det att den försäkrade avlider eller rätten till pension annars upphör till exempel på grund av att ålderspensionen är färdigutbetald eller att nya uppgifter om anställningen inkommit.

8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek

Den förmånsbestämda ålderspensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön* och pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*, samt nedanstående procentsatser för respektive lönedel och de basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till ålderspension uppnås.

Pensionsmedförande lön	Pension
- 7,5 inkomstbasbelopp*	10 procent
7,5 – 20 inkomstbasbelopp*	65 procent
20 – 30 inkomstbasbelopp*	32,5 procent

Vid avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år beräknas storleken på ålderspensionen, till och med månaden före 65 års ålder, enligt följande procenttal av den pensionsmedförande lönen.

Pensionsmedförande lön	Pension
- 20 inkomstbasbelopp*	65 procent
20 – 30 inkomstbasbelopp*	32,5 procent

Med inkomstbasbelopp avses här inkomstbasbeloppet för det år då den försäkrade uppnår rätten till ålderspension. Uppnås rätten till ålderspension i januari avses inkomstbasbeloppet för förgående år.

Ovanstående pension förutsätter att premier betalas fram till den avtalade pensionsåldern och att den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*.

I beräkningen av ålderspensionens storlek ingår eventuell tidigare intjänad ålderspension inom KTP 2 samt eventuell annan ålderspension utanför KTP 2. Folksam Tjänstepension betalar enbart ut den ålderspension som tjänats in i Kooperationens tilläggspension avdelning 2.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad.

Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

Eventuell premiefrielse gäller till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. I dessa fall beräknas storleken på den förmånsbestämda ålderspensionen på den pensionsmedförande lön, inkomstbasbelopp och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiefrielse inträdde.

Försäkrad med pensionsmedförande lön över tio inkomstbasbelopp kan enligt KTP 2 komma överens med sin arbetsgivare om att tillämpa annan pensionslösning för lönedelar mellan som lägst 7,5 inkomstbasbelopp* och högst 30 inkomstbasbelopp*. Förmånsbestämd ålderspension beräknas då endast på lönedel upp till den lönegräns som den alternativa pensionslösningen är avtalad att gälla ifrån. En överenskommelse om alternativ pensionslösning gäller så länge anställningen hos den aktuella arbetsgivaren består.

Förmånsbestämda ålderspensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan ålderspensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att den förmånsbestämda ålderspensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen efter lönesänkning. Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens ålderspension och är en förmån utöver den lägre lönen planliga förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

Minskning av ålderspension före 65 års ålder

Förmånsbestämd ålderspension för försäkrad som har lägre avtalad pensionsålder minskas med ersättning som samtidigt betalas ut från den allmänna försäkringen (sjukpenning, sjukersättning, yrkesskadeförsäkring, arbetsskadeförsäkring eller ersättning på grund av ersättningsplikt). Ålderspensionen minskas på lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full pensionsgrundande tjänstetid i KTP 2, ska beloppet från den allmänna försäkringen reduceras i motsvarande grad innan minskning av ålderspension sker.

Under den tid då den försäkrade får sjukpenning ska ålderspension vid full pensionsgrundande tjänstetid alltid betalas ut med minst 5 procent av den pensionsmedförande lönen, upp till 7,5 prisbasbelopp. Är tjänstetiden reducerad eller sjukpenningen partiell ska procenttalet 5 reduceras i motsvarande grad.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler.

9 Ursprunglig KTPK

Ursprunglig KTPK (KTPK) är en ålderspension som betalas livet ut från 65 års ålder om inget annat begärts *se punkt 20, Utbetalning av pension*. Från och med 1 januari 1992 sker ingen inbetalning av premier till KTPK, förutom i de fall den försäkrade den 31 december 1991 var arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och premien även fortlöpande efter den 1 januari 1992 betalas in genom premiefrielseförsäkringen.

10 Förmånsbestämd familjepension

Förmånsbestämd familjepension tjänas in under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2 och har en pensionsmedförande lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp*. Intjänande kan ske tidigast från och med månaden efter den försäkrade fyller 28 år och till och med månaden då premiebetalningen upphör eller som längst till och med månaden före då försäkrade har rätt till ålderspension. Eventuell rätt till intjänad pension kvarstår även efter att den försäkrade uppnått pensionsåldern.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad.

Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler.

10.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek

Familjepensionens storlek beräknas utifrån ett grundbelopp. Grundbeloppet beräknas på den del av den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön*, som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp* och den försäkrades pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*. Grundbeloppet beräknas med nedanstående procenttal för respektive lönedel.

Pensionsmedförande lön	Grundbelopp
7,5 – 20 inkomstbasbelopp*	32,5 procent
20- 30 inkomstbasbelopp*	16,25 procent

Ovanstående gäller om den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension. Uppnås inte detta tjänstetidskrav reduceras pensionen.

Eventuell premiebefrielse gäller till och med månaden före den då den efterlevande har rätt till familjepension. I dessa fall beräknas storleken på familjepensionen på den pensionsmedförande lön, inkomstbasbelopp och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiebefrielsen inträdde.

Förmånsbestämda familjepensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan familjepensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att familjepensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen. Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens familjepension och är en förmån utöver den lägre lönen planliga förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

10.2 Särskilda regler och begränsningar

Rätt till familjepension för barn saknas i de fall adoption sker

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter adoptionen var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år.

Om adoptionen avser makes barn eller kan det antas att den försäkrade vid adoptionen inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har barnet dock rätt till familjepension.

Om adoptionen skett efter att den försäkrade fyllt 60 år och adoptionen skett mer än 5 år före den försäkrades dödsfall, eller avser makes barn, har barn dock rätt till familjepension.

Rätt till familjepension för efterlevande make saknas i de fall äktenskap ingåtts

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter ingått äktenskap var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år

Finns gemensamt barn eller kan det antas att den försäkrade vid giftermålet inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har den efterlevande maken rätt till familjepension.

Om äktenskap ingåtts efter att den försäkrade fyllt 60 år och äktenskapet varat mer än 5 år eller om gemensamma barn finns, har den efterlevande maken dock rätt till familjepension.

Oavsett vad som angivits ovan kan Folksam Tjänstepension, efter prövning av KTP-nämnden, betala ut familjepension till efterlevande make och barn. Vid denna prövning tas bland annat hänsyn till om äktenskapet har föregåtts av sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden och längden på detta sammanboende.

10.3 Avstående från framtida intjänande av familjepension

Om den pensionsmedförande lönen överstiger 7,5 inkomstbasbelopp* och den försäkrade saknar ett aktivt intjänande av alternativ pensionslösning, kan den försäkrade efter anmälan till Folksam välja att de framtida premierna för familjepensionen i stället ska användas till att förstärka KTPK-egenpensionen. Avståndet omfattar hela familjepensionspremien och gäller tidigast från och med månaden efter den då Folksam mottagit den försäkrades kompletta anmälan. Inget medgivande krävs från arbetsgivaren. Den familjepension som vid avståndet redan är intjänad, kvarstår på försäkringen som fribrev.

Rätten att avstå framtida intjänande av familjepension omfattar även de försäkrade vars premiebetalning upprätthålls genom premiefrielseförsäkringen på grund av arbetsoförmåga, oavsett när arbetsoförmågan inträffade eller om anställningen pågår eller har upphört.

Om den försäkrade har fler än en försäkring i KTP 2 ska den pensionsmedförande lönen för minst en av dessa överstiga 7,5 inkomstbasbelopp*. Avståndet omfattar samtliga försäkringar i KTP 2.

För att omfattas av rätten till avstående enligt ovan krävs att villkoren är uppfyllda vid avståndetidpunkten. Retroaktiva ändringar, som medför att villkoren för avstående inte längre är uppfyllda per avståndetidpunkten, kan medföra att avståndet annulleras.

Avståendeval, gäller för all framtid även om den försäkrade byter anställning – för samtliga anställningar inom KTP 2 oavsett kollektivavtalsområde.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler.

11 Familjeskydd

Familjeskyddet är ett obligatoriskt skydd som omfattar den anställde och betalas ut till efterlevande i fem år.

När försäkringsskyddet träder i kraft

Familjeskydd är gällande under tid som den försäkrade omfattas av KTP 2.

När försäkringsskyddet upphör

För familjeskydd gäller att försäkringen upphör när den försäkrade

- Inte längre är anställd och inte heller omfattas av försäkringen via en ny anställning som ger rätt till familjeskydd.
- Uppnår sin pensionsålder*, eller när uppsägningen av arbetsgivarens anslutning till Folksam träder i kraft. Se punkt 1, Försäkringsavtalets upphörande.

* Anmärkning. Har den försäkrade pensionerats enligt särskild överenskommelse med arbetsgivaren och premie betalats av arbetsgivaren gäller familjeskydd så lång tid premien avser, dock längst till ordinarie pensionsålder.

Familjeskyddets storlek

Familjeskyddets årsbelopp är två förhöjda prisbasbelopp, det vill säga det förhöjda prisbasbelopp som gällde vid dödsfallet.

Samordning

Den försäkrade kan aldrig omfattas av mer än en familjeskydds försäkring i KTP 2.

Övergångsbestämmelser

Försäkrad som den 1 januari 1990 var arbetsförmögen och berättigad till sjukpension enligt KTP-planen och därefter inte återfått arbetsförmågan, omfattas inte av familjeskydd.

Försäkrad som insjuknat under perioden 1 januari 1990 - 30 juni 1990 – med vissa undantag – omfattas av familjeskydd så länge den försäkrade har rätt till sjukpension utan avbrott.

12 KTPK- egenpension

KTPK-egenpension är en premiebestämd ålderspension. Pensionsåldern är 65 år.

Arbetsgivare och lokal facklig organisation kan komma överens om att premierna för ålderspensionen ska kunna kompletteras med ytterligare premier. Sådan överenskommelse kan även träffas mellan arbetsgivare och tjänsteman.

För försäkringar där premieinbetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribrev.

12.1 Den försäkrades valmöjligheter

Den försäkrade kan göra följande val för sin KTPK-egenpension:

Välja om premien ska placeras antingen i traditionell försäkring eller fondförsäkring.

- För fondförsäkring – välja vilken eller *vilka fonder som kapitalet ska placeras i*.
- Lägga till eller ta bort *återbetalningsskydd*.
- Lägga till, ändra, eller ta bort ett särskilt förmånstagarförordnande.
- Välja *tidpunkt för när ålderspensionen ska betalas ut*.
- Välja *utbetalningstid*, under hur lång tid ålderspensionen och eventuella återbetalningsskyddet ska betalas ut.

12.2 Ålderspension

Ålderspensionen betalas ut från och med den månad den försäkrade fyller 65 år. Utbetalningen pågår normalt i fem år om inget annat val görs. Inför pensioneringen kan den försäkrade ändra såväl pensioneringstidpunkt som utbetalningstid. Den försäkrade kan också välja att ta ut endast en del av pensionen, *se punkt 20, Utbetalning av pension*.

Ålderspension gäller utan återbetalningsskydd. Den försäkrade kan välja att komplettera ålderspensionen med återbetalningsskydd. Försäkring utan återbetalningsskydd tillförs arvsvinst. Försäkringen upphör vid den försäkrades dödsfall. Då utbetalning påbörjas av en livsvarig ålderspension tillförs arvsvinst för pensionskapital som inte omfattas av återbetalningsskydd.

12.3 Återbetalningsskydd

Innan ålderspensionen har börjat betalas ut kan den försäkrade välja till återbetalningsskydd för hela pensionskapitalet. *Se punkt 4, Hälsokrav*. Återbetalningsskydd innebär att förmånstagare får utbetalning från försäkringen vid den försäkrades dödsfall.

Den försäkrade kan när som helst välja bort valt återbetalningsskydd. Om den försäkrade vill välja till eller ta bort återbetalningsskydd ska den försäkrade göra det genom anmälan till Folksam.

Återbetalningsskydd innebär att förmånstagare får utbetalning från försäkringen vid den försäkrades dödsfall. Utbetalning sker endast så länge som förmånstagare finns. Saknas förmånstagare vid dödsfallet sker ingen utbetalning och försäkringen upphör.

Om försäkring gäller med återbetalningsskydd kvarstår det även efter det att ålderspensionen börjar utbetalas.

Dödsfall innan ålderspension börjar utbetalas:

- Avlider den försäkrade innan ålderspensionen börjat utbetalas, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd som utbetalas till insatt förmånstagare normalt under 5 år eller under den tid som den försäkrade valt. För ändringsmöjligheter, *se punkt 20.3, Utbetalning till efterlevande*.

Dödsfall efter att ålderspension börjat utbetalas:

- Avlider den försäkrade under pågående utbetalning av livsvarig ålderspension, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under resterande garantitid. För ändringsmöjligheter, *se punkt 20.3 Utbetalning till efterlevande*. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter garantitidens slut bortfaller vid dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet. Avlider den försäkrade efter att garantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.
- Avlider den försäkrade under pågående utbetalning av tidsbegränsad ålderspension, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under resterande avtalad utbetalningstid. För ändringsmöjligheter, *se punkt 20.3 Utbetalning till efterlevande*.

12.4 Traditionell försäkring i Folksam Tjänstepension

12.4.1 Så här placeras premierna

För traditionell försäkring är det Folksam Tjänstepension som bestämmer hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag.

Målet för förvaltningen i Folksam Tjänstepension är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. För förvaltningen gäller bland annat de bestämmelser som ges av lagen om tjänstepensionsföretag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folksam Tjänstepensions interna styrdokument och regler för miljö- och etikhänsyn.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångsslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån, även vid mycket negativ utveckling av finans- och försäkringsmarknaderna, får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

Pensionskapital

Med pensionskapital avses försäkringens aktuella värde, beräknat med hänsyn till:

- premieinbetalningar
- utbetalningar
- återbäringsränta
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för avgifter
- avdrag för avkastningsskatt
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

Överskott tillförs försäkringen i form av återbärning. *Se punkt 22, Fördelning av överskott.*

För försäkring utan återbetalningsskydd tillförs försäkringen pensionskapital genom det överskott som uppstår då personer i försäkringskollektivet avlider, så kallad arvsvinst, *se punkt 31, Begreppsförklaringar*.

Avdrag för drifts- och skattekostnader utformas på sådant sätt att de sammantaget bedöms täcka de verkliga drifts- och skattekostnaderna. Kostnadsutjämning över tiden kan göras.

Pensionskapitalet är inte garanterat utan kan både öka och minska. Folksam Tjänstepension lämnar ingen utfästelse om dess framtida värdetillväxt. Oavsett värdet på det framtida pensionskapitalet så kommer kunden minst få det pensionsbelopp som är garanterat, *se punkt 12.4.2, Garanterat pensionsbelopp*.

12.4.2 Garanterat pensionsbelopp

För varje inbetald premie bestäms ett delförsäkringsbelopp beräknat med de antaganden om ränta, dödlighet, driftskostnader, andra belastningar och avkastningsskatt som gällde vid varje premieinbetalningstillfälle, se nedan. Summan av dessa delförsäkringsbelopp blir det slutliga garanterade försäkringsbeloppet.

Antaganden om ränta

Räntan antas till en viss procentsats, från vilken avdrag sker för avkastningsskatt och driftskostnader.

Antaganden om dödlighet

Antaganden om genomsnittlig dödsfallssannolikhet beräknas med tillgänglig statistik, med hänsyn tagen till de försäkrades ålder samt osäkerheten om deras faktiska livslängdsutveckling.

Antaganden om kostnader

Antaganden om driftskostnader syftar till att minst täcka Folksam Tjänstepensions verkliga kostnader, med hänsyn tagen till osäkerheten om utvecklingen. Vid bestämmande av försäkringsbelopp sker belastning för driftskostnader på premie respektive försäkringsbelopp samt genom avdrag på ränteantagandet och i vissa fall förhöjning av dödlighetsantagandet. Vid beräkning av andel i överskott tillämpas andra kostnadsbelastningar. För att förbedriva försäkringsverksamhet krävs att företaget har ett visst kapital utöver tillgångar som krävs för skuldtäckning. Vid bestämmande av garanterat försäkringsbelopp kan därför en belastning ske på varje premie.

Antaganden om avkastningsskatt

Antagande om avkastningsskatt följer av gällande regler för beskattning av försäkringstagarnas medel

12.5 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkring

Din första premie placeras i Folksam Fondförsäkrings Entréfond. För de följande premierna kan du välja fonder inom ett bestämt fondutbud, och själv avgöra hur premien ska fördelas mellan fonderna. Du kan byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet. Du kan även göra fondbyte under utbetalningstiden. Om du inte väljer andra fonder, fortsätter premien att placeras i Entréfonden.

Så här placeras dina premier

För den inbetalda premien eller inflyttat pensionskapital köper Folksam Fondförsäkring andelar i de fonder där placering ska ske. På din begäran genomför Folksam Fondförsäkring såväl byte av fonder som inlösen av fondandelar.

Ett sparande i fonder ger ingen garanterad avkastning. Det är i huvudsak fondandelarnas utveckling som avgör pensionskapitalets storlek. Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. Pensionskapitalet kan både öka och minska i värde.

Aktuell information om bland annat fondkurser och avkastning finns tillgänglig på folksam.se.

Folksam Fondförsäkring har rätt att bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får vara knutna till försäkringsavtalet och ett lägsta belopp för placering i de enskilda fonderna.

Kurser noterade i utländska valutor räknas om av Folksam Fondförsäkring med hjälp av faktiskt erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam Fondförsäkring har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Fondbyte och fondfördelning

Den försäkrade kan när som helst ändra fördelningen av pensionskapitalet mellan fonderna samt byta fonder inom det fondutbud som erbjuds för KTPK-egenpension. Vid den försäkrades död inträder rätt för förmånstagare att ändra fördelningen av pensionskapitalet mellan fonderna samt byta fonder. För ändringsmöjligheter, *se punkt 13.4, Förmånstagares ändringsmöjligheter*. Anmälan om sådana ändringar ska göras på sätt som Folksam Fondförsäkring anvisar. För varje sådan transaktion har Folksam Fondförsäkring rätt att ta ut en avgift ur försäkringen. *Se punkt 21, Avgifter och skatter*.

Ansvar vid fondhandel med mera

Köp och inlösen av fondandelar samt fondbyten, genomförs så snart det är möjligt från det att Folksam Fondförsäkring erhållit erforderligt underlag för transaktionen. Hur lång tid en transaktion tar är bland annat beroende av bryttidpunkterna i berörda fonder och det antal affärs- och likviddagar som fonden tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, avgifts- och skatteuttag, fördröjd eller utebliven kursättning, stängda marknadsplatser eller störningar i de tekniska och administrativa system varav transaktionen är beroende. Folksam Fondförsäkring ansvarar i sådana fall inte för eventuell förlust till följd av kursuppgång eller kursnedgång under tiden fram till det att transaktion kan genomföras.

Folksam Fondförsäkring ansvarar inte för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba försäkringstagaren eller annan i samband med placering i fonder, om Folksam Fondförsäkring har förfarit med normal aktsamhet. Folksam Fondförsäkring ansvarar inte heller för ekonomisk förlust, som kan drabba försäkringstagaren, när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av föreskrifter i fondförvaltarens fondbestämmelser.

Förändringar i valbara fonder

Folksam Fondförsäkring har rätt att förändra fondutbudet genom att ta bort eller lägga till fonder. Befintliga innehav i fonder som tas bort placeras i jämförbar tillgänglig fond. Saknas jämförbar fond har Folksam Fondförsäkring rätt att placera kapitalet i valfri fond.

Fondinformation

Aktuell information om bland annat fondkurser och avkastning finns tillgänglig på folksam.se. Det går också att ringa Folksams kundtjänst för att få uppgifter om avkastning med mera.

Pensionskapital

I fondförsäkring ingår inte något löfte om ränta eller avkastning. Värdeutvecklingen i de valda fonderna påverkar värdet på försäkringen och därmed de utbetalningar som kommer att göras från försäkringen. Folksam Fondförsäkring ansvarar inte för fondandelarnas värdeutveckling.

Pensionskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till

- premieinbetalningar
- utbetalningar
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för avgifter
- avdrag för avkastningsskatt
- värdeutvecklingen i fondandelarna
- utdelning i fonderna
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

13 Förmånstagare

Förmånstagarförordnandet fastställer till vem KTPK-egenpension med återbetalningsskydd samt familjeskydd ska betalas ut vid den försäkrades dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om förmånstagare saknas vid den försäkrades dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör. Vid försäkringens tecknande gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som den försäkrade kan ändra. Om den försäkrade vill ändra det generella förordnandet, måste det göras genom en skriftlig anmälan till Folksam.

13.1 Generellt förordnande

Om den försäkrade inte har gjort något särskilt förmånstagarförordnande gäller ett generellt förmånstagarförordnande. Det innebär att förmånstagare vid den försäkrades död i nämnd ordning är:

1. Den försäkrades make/maka/registrerade partner/sambo.
2. Den försäkrades arvsberättigade barn i första led.

Med sambo avses ogift person som under äktenskapsliknande förhållanden, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med ogift försäkrad förutsatt att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner.

Make/maka respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskaps-skillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft, om inget annat följer av förordnandet.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

13.2 Särskilt förmånstagarförordnande

Upprättande, ändring samt återkallelse av förmånstagarförordnande för KTPK-egenpension med återbetalningsskydd respektive familjeskydd ska den försäkrade skriftligen anmäla till Folksam.

Den försäkrade kan när som helst under försäkringstiden anmäla ett nytt särskilt förmånstagarförordnande, eller anmäla en återgång till det generella förmånstagarförordnandet.

Det senast registrerade förordnandet i KTP 2 gäller i KTP 2 till dess att den försäkrade ändrar eller återkallar det.

Förmånstagare kan vara

- a. make/maka/registrerad partner eller tidigare make/maka/registrerad partner
- b. sambo eller tidigare sambo
- c. arvsberättigade barn i första led /styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person under a) eller b)

Dessa begränsningar följer av bestämmelser i inkomstskattelagen. Omfattar förordnandet annan person är det i den delen utan verkan.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med ogift försäkrad förutsatt att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner mellan dem såvida inget annat anges.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

Ett särskilt förordnande är gällande för den försäkrades samtliga försäkringar med återbetalningsskydd inom KTPK-egenpension. Om den försäkrade ändrar eller återkallar det särskilda förmånstagarförordnandet så påverkar ändringen samtliga försäkringar med återbetalningsskydd inom KTPK-egenpension.

13.3 Förmånstagares rätt att avstå

Förmånstagares rätt att avstå KTPK-egenpension med återbetalningsskydd och familjeskydd, *se punkt 20.3.6, Förmånstagarens rätt att avstå.*

13.4 Förmånstagares ändringsmöjligheter

Förmånstagares ändringsmöjligheter för KTPK-egenpension med återbetalningsskydd och förmånstagares ändringsmöjligheter för familjeskydd, *se punkt 21.3.7, Förmånstagarens ändringsmöjligheter.*

14 Premiefrielse vid arbetsförmåga

Premiefrielse innebär att Folksam Liv i stället för arbetsgivaren om inte annat avtalats, betalar premien för försäkringen då den försäkrade är arbetsförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och villkoren enligt nedan är uppfyllda.

Premiefrielse gäller följande förmåner som omfattar KTP-planens avdelning 2 (KTP 2)

- Ålderspension
- KTPK-Egenpension
- Sjukpension
- Familjepension
- Kompletterande premier till KTPK-Egenpension

Premiefrielseförsäkringen kan endast gälla pensionsförmåner för vilka premien är avtalad att betalas fortlöpande varje månad. Premiefrielse för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Rätt till premiefrielse finns då försäkrad är arbetsförmögen och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning eller aktivitetsersättning till minst 25 procent. Med sjukpenning likställs även förebyggande sjukpenning som utbetalats med i genomsnitt 25 procent eller mer under en månad.

Beslut om endast arbetsskadeliivranta ger inte rätt till sjukpension men ger rätt till premiefrielse.

Arbetsoförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam och uppgå till minst 25 procent. Arbetsoförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till premiebefrielse ska inträda. Ökningen av arbetsoförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till premiebefrielse ska den försäkrades arbetsoförmåga ha varat i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsoförmågan inte varat i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till premiebefrielse efter det att den försäkrade varit arbetsoförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. Vid återinsjuknande ska den nya perioden av arbetsoförmåga vara minst 30 dagar. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam besluta om avkortning av karenstiden.

Har den försäkrade rätt till premiebefrielse, är premiebefrielsen hel oavsett graden av arbetsoförmåga så länge denna rätt består.

Försäkringen blir premiebefriad från och med månaden efter det att rätt till premiebefrielse inträtt. Om rätten till premiebefrielse inträtt den första i månaden blir försäkringen premiebefriad från och med samma månad. Premiebefrielsen utges dock inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Premiebefrielse gäller längst till och med kalendermånaden före då den försäkrades ordinarie pensionsålder uppnås eller när villkoren för premiebefrielse inte längre är uppfyllda. Är pensionsåldern lägre än 65 år gäller premiebefrielsen till och med den månad då den försäkrade uppnår pensionsåldern. Avlider den försäkrade innan dess gäller premiebefrielsen till och med dödsfallsmånaden. Premiebefrielse kan beviljas även efter anställningstid, *se punkt 18, Efterskydd*.

14.1 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsoförmåga av sådan varaktighet att rätt till premiebefrielse kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt sända en skriftlig anmälan om sjukpension/premiebefrielse till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren ska även lämna uppgift till Folksam om andra förhållanden som kan påverka rätten till premiebefrielse.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, *se punkt 18, Efterskydd*.

När Folksam Liv utreder rätten till ersättning ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam Liv, lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam Liv begär. Sker inte detta, kan rätten till premiebefrielse inte utredas.

15 Kollektiv slutbetalning

Om försäkrad avslutar sin tjänst före ordinarie pensionsålder för att helt avgå i pensioneringssyfte, tidigast månaden efter det att han/hon fyllt 62 år, slutbetalas försäkringen. Detta innebär att den premie som skulle betalats av arbetsgivaren för förmånsbestämd ålderspension, KTPK-egenpension, familjeskydd och familjepension, från avgångstidpunkten till ordinarie pensionsålder i stället betalas genom ett kollektivt försäkringsskydd i Folksam Tjänstepension.

Kollektiv slutbetalning för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Vid slutbetalning beräknas belopp för försäkringen på den pensionsmedförande lön och de basbeloppsgränser som gällde månaden innan tidpunkt för slutbetalning. Detta innebär att försäkringens värde blir lika stort som om premierna betalats löpande av arbetsgivaren fram till ordinarie pensionsålder utifrån de förmåner som gällde vid avgångstidpunkten.

Om den avtalade pensionsåldern för ålderspension är lägre än 65 år slutbetalas KTPK-egenpensionen vid uppnådd pensionsålder om intjänandet pågick till och med månaden före den försäkrade har rätt till ålderspension. Avgång i pensioneringssyfte krävs inte för att sådan slutbetalning ska ske.

16 Sjukpension

Rätt till sjukpension finns då försäkrad är arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning eller aktivitetsersättning. Med sjukpenning likställs även förebyggande sjukpenning som utbetalas med i genomsnitt 25 procent eller med under en månad.

Arbetsoförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam och ska uppgå till minst 25 procent. Arbetsoförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till sjukpension ska inträda. Ökningen av arbetsoförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till sjukpension ska den försäkrades arbetsoförmåga ha varit i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsoförmågan inte varit i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till sjukpension efter det att den försäkrade varit arbetsoförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam Liv besluta om avkortning av karenstiden. Sjukpension utges inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Rätt till sjukpension gäller från och med dagen efter det att karenstiden är uppnådd. Om karenstiden uppnås under tid då aktivitetsersättning eller sjukersättning betalas ut, gäller rätt till sjukpension från och med månaden efter den dag, då karenstiden är uppnådd.

Rätten till sjukpension gäller som längst till dess att villkoren för sjukpension inte längre är uppfyllda eller till dess att den försäkrade dessförinnan avlider, dock som längst tills den försäkrade har rätt till ålderspension. Om den försäkrade tar ut sin ålderspension från KTP 2 har den försäkrade inte rätt till sjukpension till den del som uttaget av ålderspensionen avser. Bedömningen av rätten till sjukpension ska göras utifrån den arbetstid som gällde efter uttaget av ålderspensionen.

16.1 Sjukpensionens storlek

Sjukpensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, de ersättningsnivåer som anges i KTP 2 och de basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiefrielse inträder.

Nedanstående gäller då rätt till sjukpension finns från den 2 januari 2022 och senare.

Ersättningsnivåer för sjukpension enligt KTP 2:

Lön	Ersättning under sjukpenningtid	
	Till och med sjukdag 360	Från och med sjukdag 361
– 10 prisbasbelopp	10 %	0%
10 prisbasbelopp – 20 inkomstbasbelopp	65 %	65 %
20 inkomstbasbelopp – 30 inkomstbasbelopp	32,5 %	32,5 %

Lön	Ersättning under tid med sjuk-/aktivitetsersättning*
– 7,5 prisbasbelopp	15 %
7,5 prisbasbelopp – 20 inkomstbasbelopp	65 %
20 inkomstbasbelopp – 30 inkomstbasbelopp	32,5 %

*Dock inte om sjukpenning har utbetalats för samma tid.

Ersättningens storlek är beroende av graden av arbetsförmåga i den försäkrade anställningen.

Graden av arbetsförmåga kan vara 25, 50, 75 eller 100 procent. Vid fullständig arbetsförmåga gäller rätt till hel sjukpension. Ändras graden av arbetsförmåga för den försäkrade, ändras sjukpensionen i motsvarande grad.

Det dagberäknade sjukpensionsbeloppet beräknas genom att månadsbeloppet delas med 30 dagar då rätt till sjukpension finns för del av månad. När Försäkringskassan har fattat beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning ändras sjukpensionen från dagberäknad ersättning till månadsberäknad ersättning. Detta innebär att samma belopp gäller för hela månaden.

För en försäkrad som har sjukersättning från Försäkringskassan, men förvärvsarbetar med så kallad steglös avräkning enligt de särskilda reglerna i 37 kap Socialförsäkringsbalken eller fått sjukersättningen eller aktivitetsersättningen från Försäkringskassan förklarad vilande enligt 36 kap Socialförsäkringsbalken, reduceras sjukpensionen.

Sjukpension på lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp ska minskas med livränta till följd av arbetsskada enligt Socialförsäkringsbalken eller ersättning på grund av ersättningsplikt som åligger staten.

17 Fortsättningsförsäkring

Rätten att teckna fortsättningsförsäkring har upphört att gälla från och med 2022-06-01.

18 Efterskydd

Försäkringsskydd vid arbetsförmåga och dödsfall fortsätter att gälla inom tre kalendermånader efter att anställningen har upphört eller då arbetsgivarens försäkringsavtal med Folksam avseende KTP 2 är uppsagt och uppsägningen har trätt i kraft.

Den försäkrade får dock inte ha fyllt 65 år eller dessförinnan påbörjat utbetalning av ålderspension från KTP 2 eller genom en ny anställning omfattas av förmåner som är likvärdiga med motsvarande förmåner inom KTP 2. Efterskyddet gäller inte heller om försäkringen erhållit slutbetalning.

Om den försäkrade blir arbetsförmögen under efterskyddstiden och fortsätter att oavbrutet vara arbetsförmögen så att karenstiden uppnås för premiebefrielseförsäkring respektive sjukpension gäller rätten till premiebefrielse och sjukpension enligt den tidigare anställningen.

Efterskyddet förlängs om den försäkrade blir sjuk under tiden då efterskyddet gäller. Skyddet förlängs med lika många dagar som sjukdomen varar.

19 Flytt av försäkringskapital

19.1 Flytt av pensionskapital avseende KTPK-egenpension

Fram till tre månader innan ålderspensionen helt eller delvis har börjat betalas ut, kan den försäkrade välja att flytta intjänat pensionskapital till motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare (mottagande försäkringsgivare). Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om den försäkrade till exempel flyttar pensionskapital som avser ålderspension utan återbetalningsskydd, ska inflytt till mottagande försäkringsgivare ske till försäkring som också avser ålderspension utan återbetalningsskydd.

En flytt måste avse hela pensionskapitalet.

Pensionskapitalet kan inte flyttas efter den försäkrades dödsfall.

Vid beräkning av det flyttbara pensionskapitalet för traditionell försäkring görs avdrag för eventuella justeringar, upplupna försäkringsavgifter och skatter samt i förekommande fall

flyttavgift. Det flyttbara pensionskapitalet kan därför vara ett annat än det redovisade pensionskapitalet. Läs mer om justeringar under punkt 22, *Fördelning av överskott*.

En fondförsäkrings värde vid flytt motsvaras av fondandelarnas värde vid försäljningen, efter avdrag för upplupna försäkringsavgifter och skatter som tas ut vid försäljningen samt i förekommande fall flyttavgift. Det flyttbara värdet kan därför vara ett annat än det redovisade fondvärdet.

Flytten genomförs så snart som möjligt efter det att skriftlig begäran har inkommit till Folksam. Försäkringen varifrån pensionskapitalet flyttas, upphör att gälla när pensionskapitalet överförs till mottagande försäkringsgivare.

19.2 Flytt av Ursprunglig KTPK

Flytträtt saknas för ursprunglig KTPK.

19.3 EU-flytt

Försäkrad som tar tjänst inom EU-administrationen och som tjänar in pension enligt EG:s pensionssystem, har rätt att överföra värdet av sina pensionsrättigheter till detta pensionssystem enligt särskilda bestämmelser i lag om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna. Folksam har rätt att ta ut en avgift för sådan flytt.

20 Utbetalning av pension

20.1 Ålderspension

Om den försäkrade inte meddelar annat betalas förmånsbestämd ålderspension och ursprunglig KTPK (KTPK) ut månadsvis livet ut, från och med den månad den försäkrade fyller 65 år.

Om den försäkrade har en avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år har den försäkrade rätt till förmånsbestämd ålderspension från och med månaden efter uppnådd pensionsålder. När utbetalning av förmånsbestämd ålderspension påbörjats kan inga ändringar göras i den pension som är under utbetalning. Denna begränsning gäller även för KTPK som betalas ut från 65 års ålder. Om den försäkrade önskar göra ett särskilt val av utbetalningstid för förmånsbestämd ålderspension eller KTPK från 65 års ålder måste detta val göras redan i samband med uppnådd pensionsålder eller vid förtida uttag.

Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder får den försäkrade information från respektive försäkringsgivare om de ändringsmöjligheter som finns innan utbetalningen påbörjas.

Minskning av ålderspension före 65 års ålder vid samtidig ersättning på grund av sjukdom

Förmånsbestämd ålderspension för försäkrad som har avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år minskas enligt följande regler:

- Ålderspension på lön upp till 10* prisbasbelopp minskas med vad den försäkrade har rätt till i form av sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken om den försäkrade har rätt till premiefrielse omedelbart före pensionsåldern, *se punkt 14, Premiefrielse vid arbetsoförmåga*. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full tjänstetid reduceras minskningsbeloppet i motsvarande grad.
- Ålderspension på lön upp till 7,5 prisbasbelopp minskas med vad den försäkrade har rätt till i form av sjukersättning och yrkes/arbetskadelivränta enligt socialförsäkringsbalken samt med ersättningsplikt som staten ansvarar för, detta oavsett om den försäkrade haft rätt till premiefrielse eller inte. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full tjänstetid reduceras minskningsbeloppet i motsvarande grad.

Vid partiell sjukpenning, sjukersättning, livränta eller ersättning som staten ansvarar för sker ovanstående beräkning på motsvarande andel av ålderspensionen. Den återstående andelen betalas ut utan något avdrag. Under tid då sjukpenning betalas ut ska ålderspensionen, vid full tjänstetid, alltid betalas ut med minst fem procent av den försäkrades pensionsmedförande lön upp till 10* prisbasbelopp. Är tjänstetiden reducerad eller sjukpenningen partiell ska procenttalet fem reduceras i motsvarande grad. Under tid då sjukersättning betalas ut ska dock minst det pensionsbelopp som gäller från 65 år betalas ut.

*Gäller från 2022-01-01

Förtida uttag

Förmånsbestämd ålderspension, KTPK och KTPK-egenpension betalas ut från en annan tidpunkt än vid den ordinarie pensionsåldern, om den försäkrade begär det, tidigast från 55 års ålder. För att den försäkrade ska tillåtas att göra ett förtida uttag krävs att detta sker i pensioneringssyfte, det vill säga att man har för avsikt att avstå från fortsatt arbete eller att fortsätta arbeta endast till en liten del. Den försäkrade ska skriftligen intyga till Folksam att pensioneringssyfte föreligger. Om tjänstemannen har flera anställningar är det bara sysselsättningsgraden i den anställning där förtida uttag begärs som ska beaktas i förhållande till pensioneringskravet.

Vid helt förtida uttag anses pensioneringssyftet vara uppfyllt om den försäkrade har en ordinarie arbetstid på mindre än åtta timmar per vecka, för partiellt uttag se nedan.

Vid förtida uttag blir det livsvariga månatliga beloppet lägre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska riktlinjer som gäller för Folksam.

Ett förtida uttag av ålderspension kan inte göras under tid då den försäkrade har sjukpenning eller hel sjukersättning från Försäkringskassan. Rätten saknas även för försäkrade som har rätt till premiefrielse i KTP 2 på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller olycksfall.

Uppskjutet uttag

Innan utbetalning påbörjats har den försäkrade rätt att skjuta upp hela eller delar av sitt uttag av ålderspension. Det månatliga beloppet blir högre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska riktlinjer som gäller för Folksam.

Om den försäkrade inte begär uppskjutet uttag sker utbetalning från ordinarie pensionsålder.

Temporärt uttag

Innan utbetalning påbörjats har försäkrad rätt att ändra utbetalningstid för ålderspension. I stället för livsvarig utbetalningstid kan den försäkrade välja en tidsbegränsad utbetalningstid, för förmånsbestämd ålderspension i minst 5 år och för KTPK och KTPK-egenpension i minst 3 år.

Temporärt uttag kan begäras tidigast månaden efter att den försäkrade fyller 55 år. Försäkrad som har lägre pensionsålder än 65 år för förmånsbestämd ålderspension, kan vid förtida uttag eller uppskjutet uttag med uttagstidpunkt före 65 års ålder, göra ett temporärt uttag som skulle ha utbetalts från ordinarie pensionsålder till 65 år. Uttag ska ske med jämn nivå mellan uttagstidpunkten och 65 år, varvid utbetalningstiden före 65 år kan bli kortare än 5 år. Pension som skulle ha betalats livet ut, från 65 år, får fördelas från 65 år med jämn pensionsnivå under kortast tid 5 år.

Partiellt uttag

Den försäkrade har rätt att ta ut endast en del av ålderspensionen. Partiellt uttag kan göras såväl före som efter 65 års ålder, enligt följande regler:

- förmånsbestämd ålderspension, KTPK och KTPK-egenpension kan betalas ut vid olika tillfällen
- Olika uttagsandelar och utbetalningstider kan väljas för ålderspension, KTPK och KTPK-egenpension
- Vid partiellt uttag före 65 års ålder krävs att uttagen andel tas ut i pensioneringssyfte. Den försäkrade måste trappa ner arbetstiden i samma procentuella andel som det partiella uttaget utgör av hel ålderspension. Den försäkrade har rätt att arbeta upp till åtta timmar per vecka. Exempel – Om den försäkrade arbetar 100 procent och vill ta ut 25 procent av ålderspensionen, måste den försäkrade minska sin arbetstid till 75 procent.
- Den försäkrade väljer fritt hur stor andel som ska tas ut, dock minst 10 procent av det intjänade pensionskapitalet. Ska utbetalning ske från flera försäkringar, måste minst 10 procent från varje försäkring tas ut. Varje försäkring kan delas upp i högst tre delar.
- Vid stegvis nedtrappning av arbetstiden före 65 år sker beräkning av tillåten uttagsandel utifrån den arbetstid som gällde före den första nedtrappningen.
- Ytterligare partiellt uttag av ålderspension kan inte ske förrän tidigast efter tolv månaders utbetalning. När utbetalningen av ålderspension har påbörjats till någon del, kan denna uttagsandel inte ändras.

Om den försäkrade har flera anställningar beaktas sysselsättningsgraden endast i förhållande till den försäkring varifrån partiellt uttag begärs. Om sysselsättningsgraden därefter ökar upphör rätten till partiellt uttag. Försäkrade som byter arbetsgivare omfattas fortfarande av rätten till partiellt uttag, förutsatt att sysselsättningsgraden inte ökas.

20.2 KTPK-egenpension

Utbetalningsbelopp för ålderspension traditionell försäkring

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet genom att värdet på pensionskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt samt antagen livslängd. Dessutom tas hänsyn till om den försäkrade valt återbetalningsskydd eller inte. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade försäkringsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

Utbetalningsbelopp för ålderspension fondförsäkring

Utbetalningsbeloppet bestäms utifrån försäkringens värde vid varje utbetalningstillfälle och återstående utbetalningstid, samt med antaganden om framtida förräntning, avgifts- och skatteuttag. Dessutom tas hänsyn till om den försäkrade valt återbetalningsskydd eller inte.

Vid livslång utbetalning samt för försäkring utan återbetalningsskydd beräknar Folksam Fondförsäkring antalet återstående utbetalningstillfällen utifrån ett antagande om dödlighet i försäkringsbeståndet. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som fastställs för varje utbetalningstillfälle efter avdrag för eventuella avgifter och skatter.

Ålderspension vid nedsatt arbetsförmåga

Om arbetsförmågan är nedsatt med minst 25 procent på grund av sjukdom kan den försäkrade inte få ålderspension för den del som arbetsförmågan avser. Detta innebär att om den försäkrade begär helt eller partiellt uttag av ålderspension före 65 års ålder, måste den försäkrade intyga att den försäkrade:

- inte får sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte har begärt sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte har begärt utökning av sjukpenning, sjukersättning eller arbetsskadeersättning från Försäkringskassan.
- inte får sjukpension enligt pensionsplanens regler eller liknande ersättning från avtalsförsäkring.
- inte får sjukersättning, arbetsskadeersättning eller liknande från utländsk motsvarighet till den svenska Försäkringskassan.
- inte har begärt sjukersättning, arbetsskadeersättning eller liknande från utländsk motsvarighet till den svenska Försäkringskassan.

Om den försäkrade får både partiell ålderspension och partiell sjukpension enligt pensionsplanens regler och arbetsförmågan försämras ytterligare, upphör inte rätten till fortsatt utbetalning av ålderspension

20.3 Utbetalning till efterlevande

Rätt till pension till efterlevande gäller från och med kalendermånaden efter den försäkrade avlider. Pensionen betalas ut till och med månaden under vilken förmånstagarna avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

Om försäkringen tecknats med livsvarig ålderspension kombinerat med återbetalningsskydd, bortfaller en del av värdet när den försäkrade avlider efter att utbetalning av ålderspension påbörjats. Dessa försäkringar bidrar på så sätt till arvsvinsterna.

20.3.1 Anmäla dödsfall

Anmälan om den försäkrades dödsfall kan göras av arbetsgivare eller efterlevande till den försäkrade. Anmälan ska göras skriftligen till Folksam snarast möjligt.

För ersättning i samband med dödsfall ska dödsfallsintyg och släktutredning lämnas. Om en utbetalning begärs och det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

20.3.2 Utbetalning av familjeskydd

Avlider den försäkrade innan försäkringsskyddet upphört, *se punkt 11, Familjeskydd*, utbetalas pension under fem år.

Pensionen betalas ut månadsvis i efterskott till förmånstagare. Förfallodag är den sista i varje månad. Saknas förmånstagare, sker ingen utbetalning.

Avlider förmånstagare under tiden pensionen betalas ut, tillfaller pensionen för dödsfalls-månaden förmånstagarens dödsbo.

20.3.3 Utbetalning av familjepension

Pension betalas ut till efterlevande make och arvsberättigade barn i första led som inte fyllt 20 år. Annan person kan inte sättas in som förmånstagare enligt förordnande. Med make menas både efterlevande man och kvinna. I dessa villkor gäller att med make jämställs registrerad partner enligt lag om registrerad partner.

Familjepension till efterlevande make upphör när maken avlider eller ingår nytt äktenskap.

Familjepension till barn upphör månaden efter barnet fyller 20 år eller dessförinnan avlider. Om barn vid den åldern, på grund av sjukdom eller olycksfall, är fullständigt och varaktigt arbetsoförmögen, har barnet rätt till pension så länge detta förhållande består och sjuk- eller aktivitetsersättning betalas ut från Försäkringskassan.

20.3.4 Förmånsbestämda familjepensionens utbetalningsbelopp

Den sammanlagda familjepensionen som månatligt betalas ut beror på vilka förmånstagare som finns vid månads ingång. Pensionen betalas ut med nedan angiven procent av grundbeloppet.

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Efterlevande make utan barn	100 procent
Efterlevande make och ett barn	130 procent
Efterlevande make och två barn	150 procent
Efterlevande make och fler än två barn	150 procent
	+ 10 procent för varje barn utöver två

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Ett barn	75 procent
Två barn	110 procent
Tre barn	135 procent
Fyra barn	150 procent
	+ 10 procent för varje barn utöver två

Av den familjepension som betalas ut till make och barn gemensamt, får den efterlevande maken 75 procent av grundbeloppet och barnen får den resterande delen. Barnen delar lika på det belopp som de får gemensamt.

20.3.5 Utbetalning av KTPK-egenpension

Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd traditionell försäkring

Vid den försäkrades död fastställs varje förmånstagares andel av pensionskapitalet som hör till försäkringen.

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet utifrån att värdet på pensionskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade försäkringsbeloppet som följer av ovanstående. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd fondförsäkring

Vid den försäkrades död fastställs varje förmånstagares andel av pensionskapitalet som hör till försäkringen.

Utbetalningsbeloppet bestäms sedan vid varje utbetalningstillfälle utifrån aktuellt värde och med beaktande av återstående utbetalningstid. Dessutom tas hänsyn till antagande om framtida förräntning, avgifts- och skatteuttag. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som fastställs för varje utbetalningstillfälle efter avdrag för eventuella avgifter och skatter.

20.3.6 Förmånstagarens rätt att avstå

Förmånstagare kan skriftligen till Folksam förklara sig avstå från sin rätt som förmånstagare till familjeskydd och KTPK-egenpension.

Avståendet kan göras både före och efter förmånstagare mottagit utbetalning av pension. Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagarrätt. Ett avstående avser alla framtida utbetalningar av pension och kan inte villkoras.

Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som avstått som förmånstagare. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet.

20.3.7 Förmånstagarens ändringsmöjligheter

Familjeskydd

Förmånstagare kan skriftligen begära att utbetalningstidpunkten ska senareläggas. Anmälan om senareläggning ska göras före den första utbetalningen av pension.

Utbetalningen ska senast påbörjas inom fem år efter dödsfallet. Den kortaste period man kan senarelägga uttag är sex månader.

Har förmånstagare senarelagt utbetalning av pension, men avlider innan utbetalning av pension påbörjats, börjar utbetalning av pension från och med månaden efter dödsfallet, förutsatt att annan förmånstagare finns.

KTPK-egenpension med återbetalningsskydd

Om den försäkrade avlider innan utbetalning av ålderspension påbörjats, har förmånstagare till återbetalningsskydd vid den försäkrades död rätt att skjuta upp utbetalningarna eller ändra utbetalningstiden i den mån det är möjligt i försäkringen och förenligt med inkomstskattelagen. Ändring kan endast göras innan utbetalningar har påbörjats. Återbetalningsskydd betalas ut i högst 20 år. Om utbetalningarna skjuts upp eller ändring sker av utbetalningstiden förändras utbetalningsbeloppet.

Fondbyte och ändring av fondfördelning för återbetalningsskydd

Om ålderspension tryggas i fondförsäkring har förmånstagare till återbetalningsskyddet efter den försäkrades död rätt att ändra fördelningen av pensionskapitalet mellan fonderna och byta fonder. Sådan ändring eller fondbyte genomförs så snart som möjligt efter att Folksam Fondförsäkring tagit emot begäran, dock tidigast när regleringen av försäkringsfallet är klar.

20.4 Sjukpension

Den som begär utbetalning ska styrka sin rätt till beloppet, med läkarutlåtande eller andra uppgifter. De handlingar och övriga upplysningar som har betydelse för bedömningen av Folksam Livs ansvarighet ska utan dröjsmål anskaffas och inges till Folksam Liv samt bekostas av den som gör anspråk på utbetalningen.

Utbetalning av sjukpension ska normalt ske senast en månad efter det att Folksam Liv har fått in fullständiga underlag för utbetalning. Rätt till sjukpension föreligger från och med dagen efter den dag då karenstiden är uppnådd och den försäkrade har rätt till sjukpension. Sjukpension utbetalas till och med den sista dagen i sjukperioden, dock längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till utbetalning av ålderspension eller till och med den månad då den försäkrade avlider.

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Sjukpensionen utbetalas månadsvis i efterskott.

20.4.1 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsoförmåga av sådan varaktighet att rätt till sjukpension kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt göra en anmälan om sjukpension/premiebefrielse till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam Liv om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren, och i vissa fall den försäkrade, ska på begäran av Folksam Liv lämna uppgift om även andra förhållanden som kan påverka rätten till sjukpension.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, *se punkt 18, efterskydd*.

När Folksam Liv utreder rätten till sjukpension ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam Liv lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam begär. Sker inte detta, kan rätten till sjukpension inte utredas.

20.5 Utbetalningstermin

Utbetalningstermin, det vill säga med vilken regelbundenhet utbetalning från försäkring sker, är normalt månadsvis i efterskott. Om det totala utbetalningsbeloppet för perioden understiger 2 procent av prisbasbeloppet, har Folksam Tjänstepension respektive Folksam Fondförsäkring rätt att ändra utbetalningstid och utbetalningstermin.

20.6 Engångsutbetalning av små pensionsbelopp

Om pensionskapitalet vid avtalad utbetalningstidpunkt är lägre än de minimigränser Folksam Tjänstepension respektive Folksam Fondförsäkring vid var tid tillämpar, har Folksam rätt att säga upp försäkringen och betala ut ett engångsbelopp.

20.7 Medgivande

Medgivande att inhämta upplysningar från läkare, annan sjukvårdspersonal, sjukhus, annan sjukvårdsinrättning, Försäkringskassan eller annan försäkringsinrättning ska lämnas på begäran.

20.8 Felaktigt utbetalt belopp

Om försäkringstagare lämnat sådan uppgift till Folksam att utbetalning skett till fel mottagare, ska försäkringstagaren, i den mån den felaktiga utbetalningen inte återbetalas till Folksam, hålla Folksam skadelös.

Om försäkrad eller förmånstagare lämnat sådan uppgift till Folksam att utbetalning skett till fel mottagare kan Folksam inte göras ansvarig gentemot den rättmätiga mottagaren.

Om försäkrad eller förmånstagare har erhållit utbetalning med för högt belopp eller för tid då denne inte har haft rätt till utbetalningen, kan Folksam återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

20.9 Oriktiga uppgifter

Oriktiga uppgifter kan leda till att försäkringen blir helt eller delvis ogiltig och att utbetalning nekas eller sänks.

20.10 Räntebestämmelser

Utbetalning sker senast en månad efter det att Folksam mottagit fullständigt underlag för utbetalningen. Sker utbetalning vid ett senare tillfälle utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredning ska bedrivas med tillbörlig skyndsamhet

Även om dröjsmål inte föreligger utges ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31 dagen efter att belopp förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

21 Avgifter och skatter

21.1 Avgifter för KTPK-egenpension

Avgifter kan tas ut som procentuell avgift på premien och pensionskapitalet och/eller som en styckekostnad per försäkring. Avgifter kan utgå för kapitalförvaltning, flytt av pensionskapital, utbetalning och andra förfoganden över försäkringen.

Avgifter tas ut löpande under försäkringstiden genom en minskning av pensionskapitalet från och med den dag försäkringen blir gällande.

Vid fondförsäkring tas utöver Folksam Fondförsäkrings avgifter också ut avgift av respektive fondförvaltare.

Avgifter tas ut enligt vid var tid gällande prislista, se information på folksam.se.

Förändringar i prislistan gäller även för försäkringsavtal ingångna före avgiftsändringen.

21.2 Skatter

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas som inkomst av tjänst. Folksam gör avdrag för preliminär skatt.

Avkastningsskatt

För KTPK-egenpension betalar Folksam Tjänstepension respektive Folksam Fondförsäkring, enligt lag, avkastningsskatt. Avkastningsskatten påverkar försäkringens värde.

22 Fördelning av överskott

Överskott uppstår om utfallet av de försäkringstekniska antagandena blir mer gynnsamt än vad som antagits vid fastställande av premie. Medel i konsolideringsfonden som inte behövs för förlusttäckning, eller andra ändamål enligt respektive företags bolagsordning för respektive försäkringsförmån, kan fördelas till försäkringstagare och försäkrade.

VD för respektive företag beslutar, enligt särskild delegation från styrelsen och i enlighet med dessa villkor samt konsolideringspolicyn, om fördelning av överskott till försäkringstagare och försäkrade.

Förmånsbestämd försäkring

För förmånsbestämd försäkring ska fördelning av överskott i första hand ske i form av pensionstillägg för inflationsskyddad höjning av pension under utbetalning till de försäkrade eller förmånstagare. Procentsatsen för pensionstillägget ska efter enhetliga principer och är lika för alla pensionsbelopp som betalas ut med samma basår. Fördelat överskott är inte garanterat utan kan reduceras.

Tilldelning av fördelat överskott sker i samband med utbetalning. Tilldelning av överskott kan även ske genom fribrevsuppräknings eller genom premiesänkning. Folksam Tjänstepensions och Folksam Livs styrelse kan även besluta om annan tilldelning av överskott.

Premiebestämd försäkring (traditionell förvaltning), KTPK-egenpension

Överskott och pensionskapital

Om utvecklingen av dödlighet, driftskostnader, avkastningsskatt och kapitalavkastning totalt sett blir gynnsammare än vad som antagits när det garanterade pensionsbeloppet beräknats uppstår ett överskott.

En traditionell försäkring berättigar till en andel av överskottet. Överskott fördelas på försäkringar med hjälp av bland annat den återbäringsränta som används när pensionskapitalet beräknas. Återbäringsräntan kan ändras och utjämnas över tiden, i syfte att långsiktigt upprätthålla målet för den kollektiva konsolideringsnivån, se nedan. Återbäringsräntan kan variera mellan olika delbestånd samt begränsas av solvenskrav och andra lagkrav. Återbäringsräntan kan också variera beroende på försäkringstidens längd och när premieinbetalning skett.

Pensionskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till

- premieinbetalningar
- utbetalningar
- återbäringsränta
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för avgifter
- avdrag för avkastningsskatt
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

En försäkrings andel av överskottet motsvaras av skillnaden mellan pensionskapitalet och det beräknade värdet av Folksam Tjänstepensions garanterade förpliktelser enligt försäkringsavtalet med senast gällande antaganden.

Överskott är inte garanterat, vilket innebär att det kan reduceras för att täcka uppkomna förluster. Överskottet kan dessutom reduceras om Folksam Tjänstepensions solvenssituation är sådan att åtagandena gentemot kvarvarande försäkringstagare riskeras (solvensjustering).

Justeringar vid flytt

Fördelning och tilldelning av överskott ska följa kontributionsprincipen. Detta innebär att fördelning av överskott i möjligaste mån ska baseras på den enskilda försäkringens bidrag till överskottet. Om försäkringsavtalet avslutas i förtid genom flytt ska Folksam Tjänstepension säkerställa att flytten varken missgynnar den lämnande försäkringstagaren/försäkrade eller det kvarvarande försäkringstagarkollektivet. Det kan därför då bli aktuellt med en justering av det flyttbara värdet. Det flyttbara värdet kan även, oavsett tidpunkt, komma att reduceras vid flytt beroende på konsolideringsgradens nivå (marknadsvärdesjustering). Solvensjustering enligt ovan kan också ske.

Beräkning av tilläggsbelopp

Om överskott uppstått under försäkringstiden, kan detta berättiga till utbetalning av tilläggsbelopp utöver garanterat pensionsbelopp. Eventuellt tilläggsbelopp beräknas när utbetalning från försäkringen ska påbörjas.

Kollektiv konsolideringsnivå

Folksam Tjänstepension kollektiva konsolideringsnivå är förhållandet mellan de totala tillgångarna och åtagandena gentemot försäkringstagarna i form av framtida utbetalningar och eventuellt tilläggsbelopp. Om de sammanlagda tillgångarna precis motsvarar de sammanlagda pensionskapitalen är den kollektiva konsolideringsnivån 100 procent. Uppgift om konsolideringsnivån finns på folksam.se.

Den kollektiva konsolideringen ska ligga mellan 100 och 120 procent. Målnivån för den kollektiva konsolideringen är 112 procent. Målet för konsolideringsnivån fastställs av Folksam Tjänstepensions styrelse. Återbäringsräntan fastställs så att konsolideringsnivån ska ligga mellan 100 och 120 procent. Återbäringsräntan omprövas en gång i månaden och dess nivå beslutas av Folksam Tjänstepensions verkställande direktör. Återbäringsräntan kan variera för olika delbestånd. Om den kollektiva konsolideringen överstiger den övre gränsen (120 procent) i mer än tolv månader ska en plan tas fram med syfte att återställa konsolideringen till en nivå inom intervallet inom tolv månader. Om den kollektiva konsolideringen understiger den nedre gränsen (100 procent) i mer än sex månader ska en engångsreallokering (engångsåtertag av återbäringsränta) ske inom arton månader. En engångsreallokering ska syfta till att den kollektiva konsolideringen når nivån 104 procent.

Folksam Tjänstepensions konsolideringsnivå och ekonomiska ställning i övrigt framgår av Folksam Tjänstepensions årsredovisning, som finns på folksam.se.

Familjeskydd

Överskott som uppkommer inom KTP-familjeskydd används i första hand för att värdesäkra pensionen genom anknytning till det förhöjda prisbasbeloppet under såväl utbetalningstid som innan utbetalning av pension påbörjats. Anpassning sker den 1 januari varje år. Sänkning av det förhöjda prisbasbeloppet föranleder inte minskning av pensionsbeloppen. Senare höjning av det förhöjda prisbasbeloppet beaktas endast i den mån det därigenom blir högre än det var före sänkningen. Överskott som inte tas i anspråk för värdesäkring enligt ovan används för att sänka premien.

23 Skaderegistrering

Folksam använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att Folksam får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annan försäkringsgivare. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till bl.a. försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i oidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 241 71, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

24 Begränsning av ansvar

Folksam kan inte ställas till svars för ett meddelande eller ett dokument som fått felaktig lydelse, om rättelse vidtas så snart felet upptäckts. Meddelande anses ha inkommit till Folksam den dag det ankomststämplats eller på annat sätt daterats hos Folksam.

25 Force majeure

Om en utredning av ett försäkringsfall eller utbetalning av ett försäkringsbelopp blir försenad på grund av force majeure, det vill säga en händelse som ligger utanför Folksams kontroll, kan inte Folksam hållas ansvarigt för förseningen. Detta givet att Folksam har gjort vad som skäligt kan begäras för att begränsa de skador som kan uppkomma.

Exempel på sådana händelser som kan utgöra force majeure är ändrad lagstiftning, myndighetsåtgärd, krig, krigsliknande händelser, terrorhandling, naturkatastrof, brand, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet. Beträffande strejk, blockad, bojkott och lockout gäller ovanstående även om det är Folksam som är föremål eller vidtar sådan konfliktåtgärd.

Folksam svarar inte heller för skada som orsakats av fel i telefnät eller annan teknisk utrustning som inte tillhör oss.

26 Begränsningar av försäkrings giltighet

26.1 Krigstillstånd i Sverige

Vid krigstillstånd i Sverige gäller särskild lagstiftning (Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.) i fråga om Folksams ansvarighet och rätt att ta ut tilläggspremie (krigspremie). Folksam är fri från krigsansvarighet för försäkring som tecknats eller för utökning av försäkringsbelopp efter krigstillståndets inträde, eller inom en period av tre månader dessförinnan.

26.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige

Försäkringen gäller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar då den försäkrade deltar i krig eller i politiska oroligheter utanför Sverige. Den gäller heller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar inom ett år efter sådant deltagande och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

Deltagande i militär fredsbevarande verksamhet i FN:s regi eller enligt beslut av OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) räknas inte som deltagande i krig eller politiska oroligheter.

26.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter

Vistas den försäkrade utanför Sverige i område där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder – utan att själv delta – gäller följande: Tecknades försäkring eller utökades pensionsbeloppet i samband med utresan till eller under vistelse i området, och kriget eller oroligheterna då pågick eller uppenbar krigsfara förelåg, gäller inte försäkringen respektive utökningen för dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar under vistelsen i området eller inom ett år efter dess slut och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

27 Behandling av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam behandlar vi dina personuppgifter huvudsakligen för att fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet och för att följa de lagar och regler som gäller för vår verksamhet. Vi behandlar även dina uppgifter när vi har ett berättigat intresse att behandla dina personuppgifter till exempel för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig och för att utveckla våra produkter och tjänster. Hur vi behandlar dina personuppgifter beror på vilka produkter du har hos oss. På www.folksam.se/personuppgifter hittar du mer information om hur vi behandlar dina personuppgifter. Där kan du bland annat läsa om vilka personuppgifter vi behandlar, för vilka ändamål vi behandlar personuppgifter, vilka parter vi delar personuppgifter med och hur du utövar dina rättigheter. Du kan även kontakta vår kundservice på 0771-950 950.

28 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism

De företag inom Folksamgruppen som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer ett strikt regelverk för att förhindra att dess produkter och tjänster utnyttjas för finansiell brottslighet. Försäkringstagare, försäkrad och andra personer relaterade till försäkringsavtalet är skyldiga att förse dessa företag med all nödvändig information och dokumentation med anledning av tillämplig lagstiftning.

Berörda företag inom Folksamgruppen har rätt att

- begränsa ett befintligt avtal samt vägra att ingå nytt avtal om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda eller i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism föreligger.
- avsluta avtalsförhållandet om det på skälig grund kan misstänkas att nyttjandet av Folksams produkter eller tjänster utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.
- dela information till andraföretag inom Folksamgruppen i syfte att upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

29 Ändring av försäkringsvillkor

Folksam får anpassa försäkringsvillkoren till framtida ändringar av KTP-planen liksom till ändringar av planens tillämpning som beslutats av kollektivavtalsparterna eller av behörigt organ utsett av dessa, till exempel KTP-nämnden, utan samtycke från försäkringstagare, försäkrade eller förmänstagare. Förändringar i försäkringsvillkor kan göras av Folksam under avtalstiden om detta är nödvändigt med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rättstillämpning. Ändringar kan även göras av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagarna eller andra förmånsberättigade.

Ändring av dessa försäkringsvillkor ska vara godkända av KTP-nämnden.

Ändring av försäkringsvillkoren träder i kraft månaden efter den månad ändringen gjordes eller vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna eller behörigt organ utsett av dessa bestämmer.

30 Om vi inte skulle komma överens

30.1 Vänd dig först till oss på Folksam

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun, eller genom Konsumenternas bank- och finansbyrå eller Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

30.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folsams beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning eller tillämpning av KTP 2 prövas din fråga i första hand av KTP-nämnden. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till Pensionsskiljenämnden enligt pensionsplanens bestämmelser.

30.3 Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande- och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm

Telefon: 020-65 52 53

E-post: kundombudsmannen@folksam.se

folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

30.4 Nämnder

KTP-nämnden

KTP-nämnden svarar för tolkningen av KTP 2 och är i övrigt rådgivande till försäkringsgivaren. Försäkrad, försäkringstagare eller ersättningsberättigad kan begära att fråga som angår honom ska tas upp till behandling i KTP-nämnden.

Adress: Box 90209

120 23 Stockholm

30.5 Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en statlig myndighet som kostnadsfritt prövar de flesta tvister om privatpersoners försäkringar, dock inte tvister som rör ett lägre belopp. Undantag finns och framgår av ARN:s hemsida. Anmälan till ARN måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till Folksam.

Adress: Box 174

101 23 Stockholm

Telefon: 08-508 860 00

e-post: arn@arn.se

webb: arn.se

30.6 Allmän domstol

Tvist med Folksam kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskydds försäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

30.7 Konsumentvägledning

Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215

104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Konsumenternas bank- och finansbyrå

Konsumenternas bank- och finansbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör sparande, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215
104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00
konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden. Se din kommuns hemsida.

31 Begreppsförklaringar

Arbetsoförmåga

Med arbetsoförmåga menas i dessa villkor att en försäkrad på grund av sjukdom eller olycksfall har förlorat arbetsförmågan eller fått den nedsatt med minst 25 procent.

Arvsvinst

Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Basår

Basår ligger till grund för hur förmånsbestämd ålderspension, familjepension eller sjukpension värdesäkras.

Det år som pensionen börjar betalas ut, fastställs normalt som basår. För utbetalning som börjar i januari månad gäller dock närmast föregående år som basår. Med undantag för sjukpension där basår sätts till dagen innan den försäkrade fick rätt till sjukpension.

Folksam kooperativa tjänstepensioner

Folksam kooperativa tjänstepensioner är den övergripande benämningen för verksamhet som bedrivs av Folksam som försäkringsgivare och administratör av i första hand kollektivavtalade tjänstepensionsavtal för anställda inom Kooperation och folkrörelse, till exempel KTP 2.

Fond

En fond är en samling av värdepapper, till exempel aktier eller obligationer.

Fondförsäkring

Försäkring där kapitalet är placerat i fonder som är valbara hos försäkringsföretaget eller tjänstepensionsföretaget.

Fribrev

Ett fribrev är en försäkring som det inte görs några nya premiebetalningar till. Det kan till exempel handla om en tjänstepensionsförsäkring efter att den försäkrade har slutat på jobbet. Den försäkrades försäkring läggs då i fribrev och framtida pension bygger på de premier som redan har betalats in och hur försäkringens värde förändras.

Förhöjt prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen. Det förhöjda prisbasbeloppet ska beräknas på samma sätt som det ordinarie prisbasbeloppet, men med ett annat basår.

Förmånstagare

Person som har rätt att få utbetalning från försäkringen.

Försäkringsfall

En ersättningsgrundande händelse till exempel, sjukdom, dödsfall eller pensionering.

Försäkringsgivare

Försäkringsföretag eller tjänstepensionsföretag som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Beskriver vad som gäller för din premiebestämda försäkring.

Pensionsbesked

Pensionsbeskedet är ett dokument som du får varje år och som bland annat redovisar hur pensionskapitalet eller pensionsförmånerna har förändrats under året.

Pensions- och Försäkringsbesked

Beskriver vad som gäller för din förmånsbestämda försäkring.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare, försäkringstagare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Garanterat pensionsbelopp

Det lägsta pensionsbelopp som Folksam Tjänstepension garanterar att betala ut enligt försäkringsavtalet och enligt gjorda inbetalningar. Gäller endast traditionell försäkring.

Garantitid

Den utbetalningstid som gäller för återbetalningsskydd i KTPK-egenpension med avdrag för den tid som pensionen utbetalats.

Inkomstbasbelopp

Belopp som följer inkomstutvecklingen i Sverige och som fastställs varje år av regeringen.

Karenstid

Tid under ett försäkringsfall där den försäkrade inte är berättigad till ersättning.

Kollektivavtal

Skriftligt avtal mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivarorganisation eller enskild arbetsgivare vilket reglerar löner och övriga anställningsvillkor för arbetstagare.

KTP-nämnden

En partssammansatt nämnd med representanter för AFO och Handels. Nämnden företräder kollektivavtalsparterna i frågor som rör tolkning och tillämpning av KTP-planen.

Pensioneringssyfte

För att ha rätt till ett partiellt eller helt förtida uttag av ålderspension ska den försäkrade ha för avsikt att gå i pension.

När det gäller partiellt uttag menas med detta att den försäkrade har för avsikt att inte arbeta lika mycket och därför kommer att minska sin sysselsättningsgrad.

När det gäller helt förtida uttag krävs att den försäkrade har för avsikt att helt sluta arbeta eller i vart fall tänker sig att inte arbeta mer än de 8 timmar i genomsnitt per vecka vilket krävs för att omfattas av KTP2.

Pensioneringssyfte föreligger inte om den försäkrade är anmäld till arbetslöshetskassa eller arbetsförmedling.

Pensionsmedförande lön

Lön som ligger till grund för beräkning av pension. Högsta pensionsmedförande lön framgår av KTP 2.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Tjänstepensionsföretag

Ett tjänstepensionsföretag är ett företag som främst erbjuder försäkringar för tjänstepension. Ett tjänstepensionsföretag måste ha tillstånd från Finansinspektionen.